

$p(4k-2)^2$ ✓

$i=0$

$(4k-3)^2 \quad p(4k-4)^2 < (4k-8)^2 \quad p(4k-7)^2$

$(4k-6)^2 \quad p(4k-5)^2 < (4k-9)^2 \quad p(4k-10)^2$

$\dots$

$(4k-1)^2 \quad p(4k-2)^2 < (4k-3)^2 \quad p(4k-4)^2$

$= P(4k)^2_k$

left $< \circ < \circ <$

$i+j$

(-1)

3^2

2^2

1^2

5^2

bq

all c

FONAMENTS DE PROGRAMACIÓ II

GRAUS: GEI, GEI-Biotec

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

TAULES I CADENES

Taules

Per què taules?

- Què passa si necessitem guardar moltes variables del mateix tipus?
- Farem servir **taules**. Són estructures que guarden diverses variables del **mateix tipus**.

***Exemple:** el número del DNI de cadascun dels estudiants*

```
algorisme principal és
var
  dni1: enter;
  dni2: enter;
  dni3: enter;
  dni4: enter;
  dni5: enter;
  dni6: enter;
  dni7: enter;
  ...
fvar
inici
  ...
falgorisme
```



```
algorisme principal és
const
  NUM_ESTUDIANTS := 20;
fconst
var
  taula_dni: taula[NUM_ESTUDIANTS] d'enters;
  ...
fvar
inici
  ...
falgorisme
```


Taules

Per què taules?

- Què passa si necessitem guardar moltes variables del mateix tipus?
- Farem servir **taules**. Són estructures que guarden diverses variables del **mateix tipus**.
- Les taules poden tenir diverses **dimensions**
  - 1 dimensió: vector / array
  - 2 dimensions: matriu
  - n dimensions ...

Taula d'una dimensió, o vector

21	4	99	99	-7	...	37	9
----	---	----	----	----	-----	----	---

Taula de dues dimensions, o matrius

21	4	99
-10	34	17

Taules de >2 dimensions

21	4	99
21	4	99
-10	34	17

Taules: Recordatori de pseudocodi

Declaració

```
const
  N := 30;
  M := 10;
fconst
var
  vector: taula[M] d'enters;
  matriu: taula[M][N] de real;
fvar
```

 M és files, N és columnes

Escriure a taula

```
...
vector[0] := 21;
vector[1] := 4;
...
vector[N-1] := 9;
...
matriu[0][0] = 3.4;
matriu[M-1][N-1] = 5;
...
```

Llegir de taula

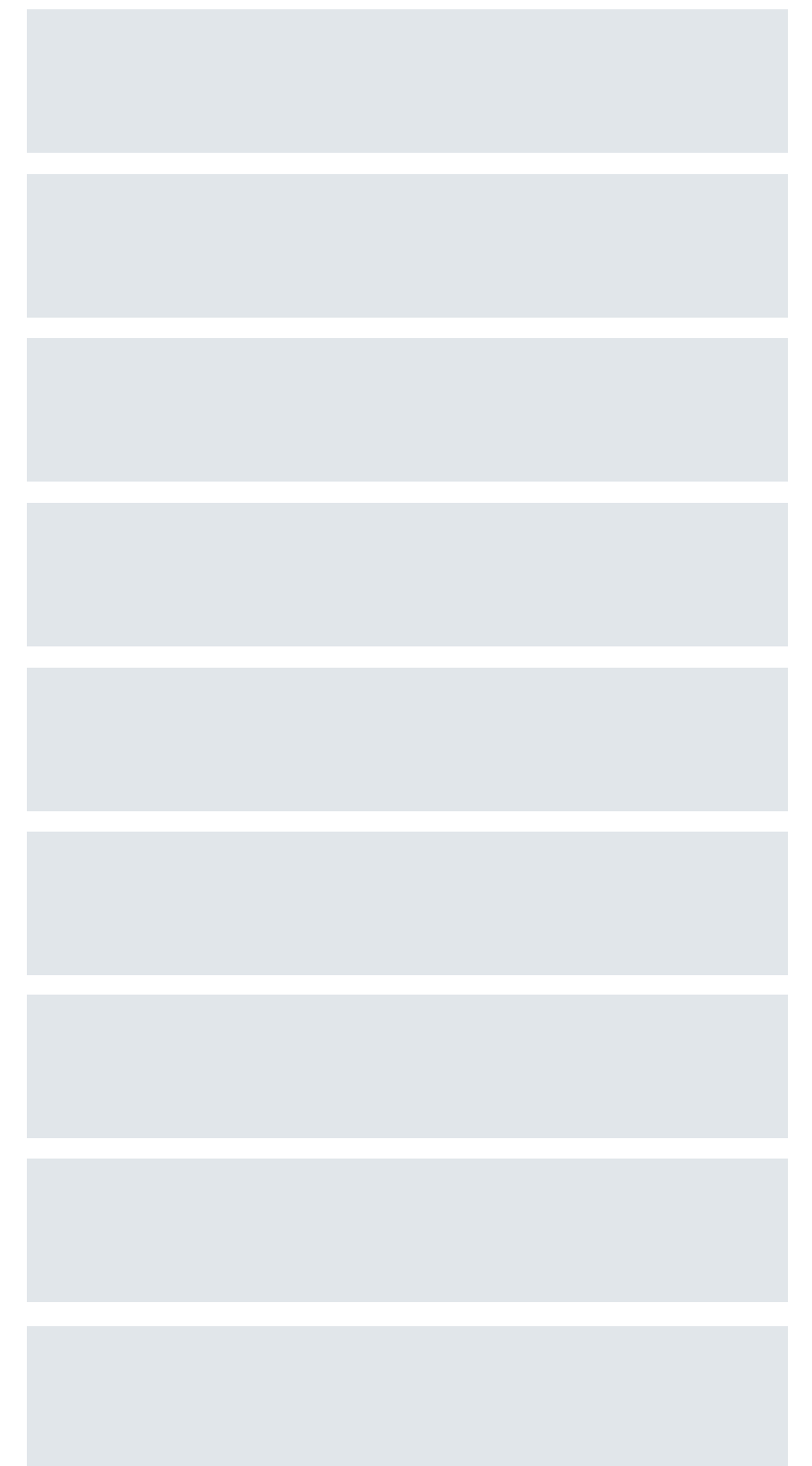
```
var
  numeret : enter;
  altre_numeret : real;
fvar
  numeret := dades[0];
  $ numeret val 21
...
  altre_numeret := matriu[0][0];
  $ altre_numeret val 3.4
...
```

Com funcionen les taules realment?

- Internament, les taules no són res més que **posicions de memòria contígues**
- Quan declarem una taula com aquesta:

```
const
    MAX_NUMS := 5;
fconst
var
    dades: taula[MAX_NUMS] d'enters;
fvar
```

- Es reserva espai de memòria de mida NUM_ELEMS * mida d'un element
  - $5 * \text{sizeof}(\text{int}) = 5 * 4 \text{ Bytes (32 bits)} = 20 \text{ Bytes}$

Memòria de 32 bits

Com funcionen les taules realment?

- Internament, les taules no són res més que **posicions de memòria contígues**
- Quan declarem una taula com aquesta:

```
const
    MAX_NUMS := 5;
fconst
var
    dades: taula[MAX_NUMS] d'enters;
fvar
```

- Es reserva espai de memòria de mida NUM_ELEMS * mida d'un element
  - $5 * \text{sizeof}(\text{int}) = 5 * 4 \text{ Bytes (32 bits)} = 20 \text{ Bytes}$
- Per accedir-hi, se suma l'adreça base + l'índex on volem accedir

```
dades[0] := 21;
```

$$@ 1000 + 0 = @ 1000$$

@ 1000

@ 1001

@ 1002

@ 1003

@ 1004

21

Memòria de 32 bits

Com funcionen les taules realment?

- Internament, les taules no són res més que **posicions de memòria contígues**
- Quan declarem una taula com aquesta:

```
const
    MAX_NUMS := 5;
fconst
var
    dades: taula[MAX_NUMS] d'enters;
fvar
```

- Es reserva espai de memòria de mida $\text{NUM\_ELEMS} * \text{mida d'un element}$
  - $5 * \text{sizeof}(\text{int}) = 5 * 4 \text{ Bytes (32 bits)} = 20 \text{ Bytes}$
- Per accedir-hi, se suma l'adreça base + l'índex on volem accedir

```
dades[0] := 21;
dades[3] := 99;
```

@ 1000 + 3 =
@ 1003

@ 1000

21

@ 1001

@ 1002

@ 1003

99

@ 1004

Memòria de 32 bits

Com funcionen les taules realment?

- Internament, les taules no són res més que **posicions de memòria contígues**
- Quan declarem una taula com aquesta:

```
const
    MAX_NUMS := 5;
fconst
var
    dades: taula[MAX_NUMS] d'enters;
fvar
```

- Es reserva espai de memòria de mida `NUM_ELEMS * mida d'un element`
- $5 * \text{sizeof}(\text{int}) = 5 * 4 \text{ Bytes (32 bits)} = 20 \text{ Bytes}$
- Per accedir-hi, se suma l'adreça base + l'índex on volem accedir

```
dades[0] := 21;
dades[3] := 99;
dades[5] := 666;
```

@ 1000 + 5 = @ 1005

*Acabem de sobre escriure
memòria que es feia servir
per altres coses! ERROR!*

**Compte! Això és una
simplificació, els índexos
no van d'1 en 1**

@ 1000

21

@ 1001

@ 1002

@ 1003

99

@ 1004

@ 1005

666

Memòria de 32 bits

NOTA: En C passa així, en altres llenguatges de programació senzillament hi ha un error de compilació.

Taules

Operacions amb taules

- Ja sabeu que les taules d'elements no es poden comparar, ni assignar amb els operadors ($:=$, $=$, $>$, ...). Sabeu per què?

El codi següent pretén comparar, erròniament, si dos vectors són iguals

```
var
    dades, càlculs: taula[MAX_EL] d'enters;
fvar
inici
...
    si (dades ≠ càlculs) llavors
        dades := càlculs;
fsi
```

NO!

Per fer aquestes operacions caldrà fer un algorisme/procediment que ho dugui a terme!

Per què no funciona fer-ho així?

- En C, "dades" i "càlculs" guarda l'adreça de memòria d'on comença cada vector

dades = @1000	7575375
	245747
	7567575
	-7447675
càlculs = @ 1004	575679
	756767
	467657
	467657
	1243775

Fer aquesta comparació: **¿ dades = calculs ?**
En realitat és fer aquesta comparació: **¿ 1000 = 1004 ?**

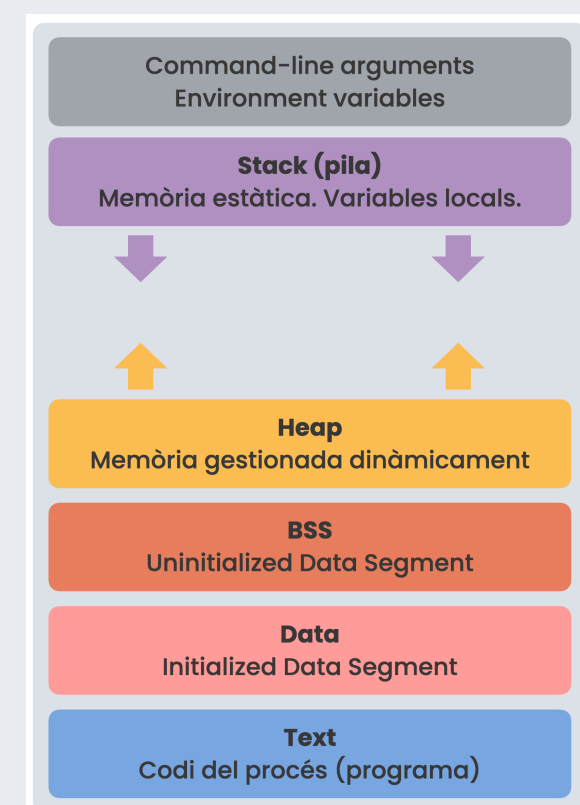
Taules

On es guarden les taules que defineixo així?

```
#define N 100
int main(){
    int dades[N];
    return 0;
}
```

- Es guarden a la pila

Quin valor inicial tenen les posicions de la taula definida així?

- Tenen valor arbitrari, "brossa". Per això sempre les hem d'inicialitzar.

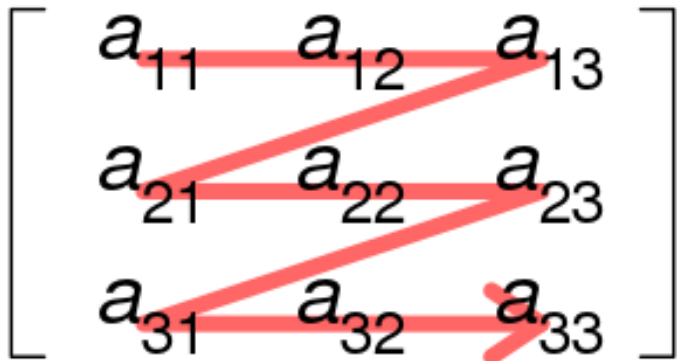
Quin problema pot comportar que la taula es guardi a la pila?

- Si la taula és massa gran, hi pot haver un **desbordament de pila**. La pila és petita!
  - En Windows, el límit predeterminat de la pila és d'**1 MB** per fils creats per l'usuari.
    - La mida màxima de la taula d'enters (4 bytes) que pots emmagatzemar a la pila de 1 MB és de 262.144 elements, si tinguessis tota la pila disponible.
  - En UNIX / MacOS, el límit predeterminat de la pila és de **8MB**.

Parèntesi tècnic: Com s'emmagatzemen les matrius a memòria?

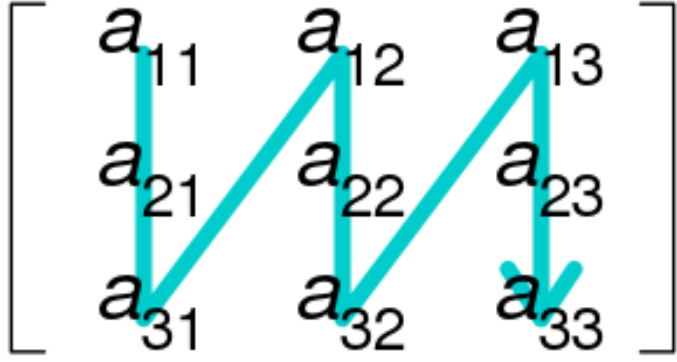
- Com s'emmagatzemen les matrius en memòria?
- Cada llenguatge de programació (o llibreria) té una manera particular d'emmagatzemar matrius en memòria
- És necessari saber com s'emmagatzema per poder fer recorreguts eficients.

Row-major order

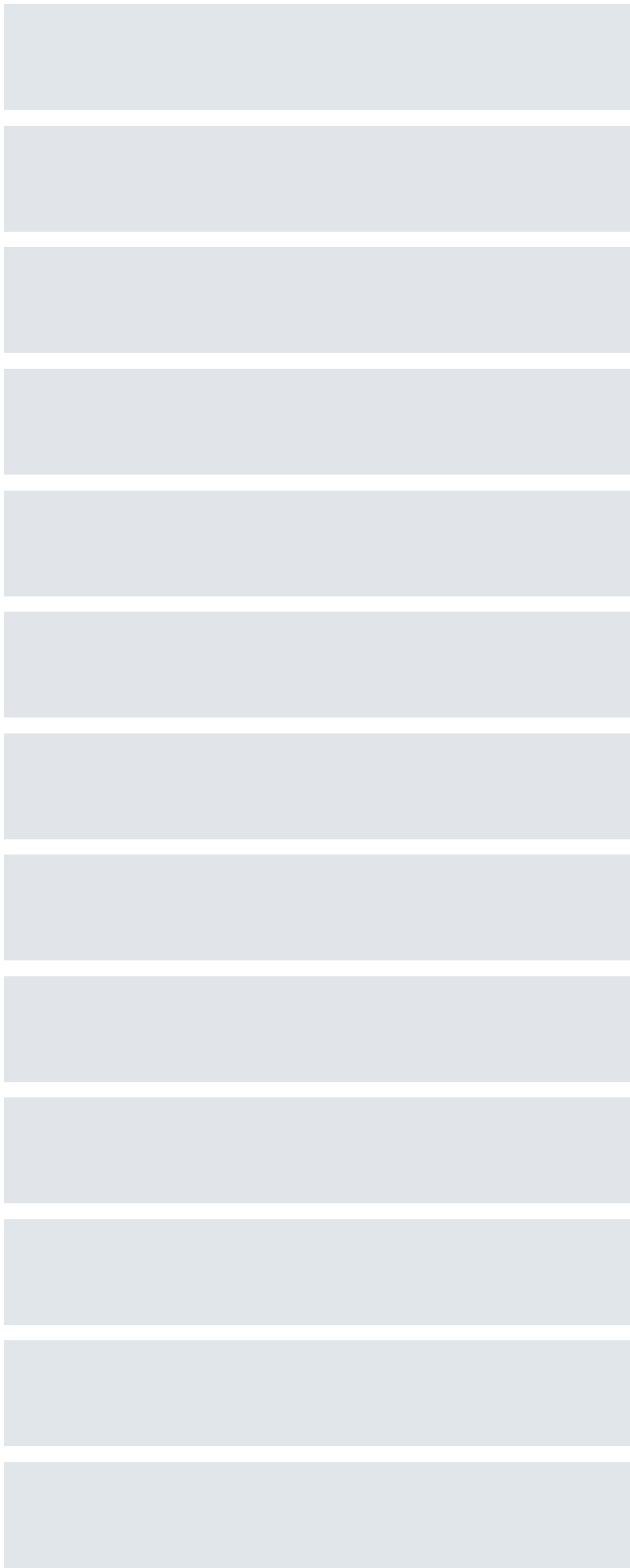

C / C++
NumPy (Python)

Column-major order

Fortran
Matlab
R
Julia

Memòria de 32 bits

Parèntesi tècnic: Com s'emmagatzemen les matrius a memòria?

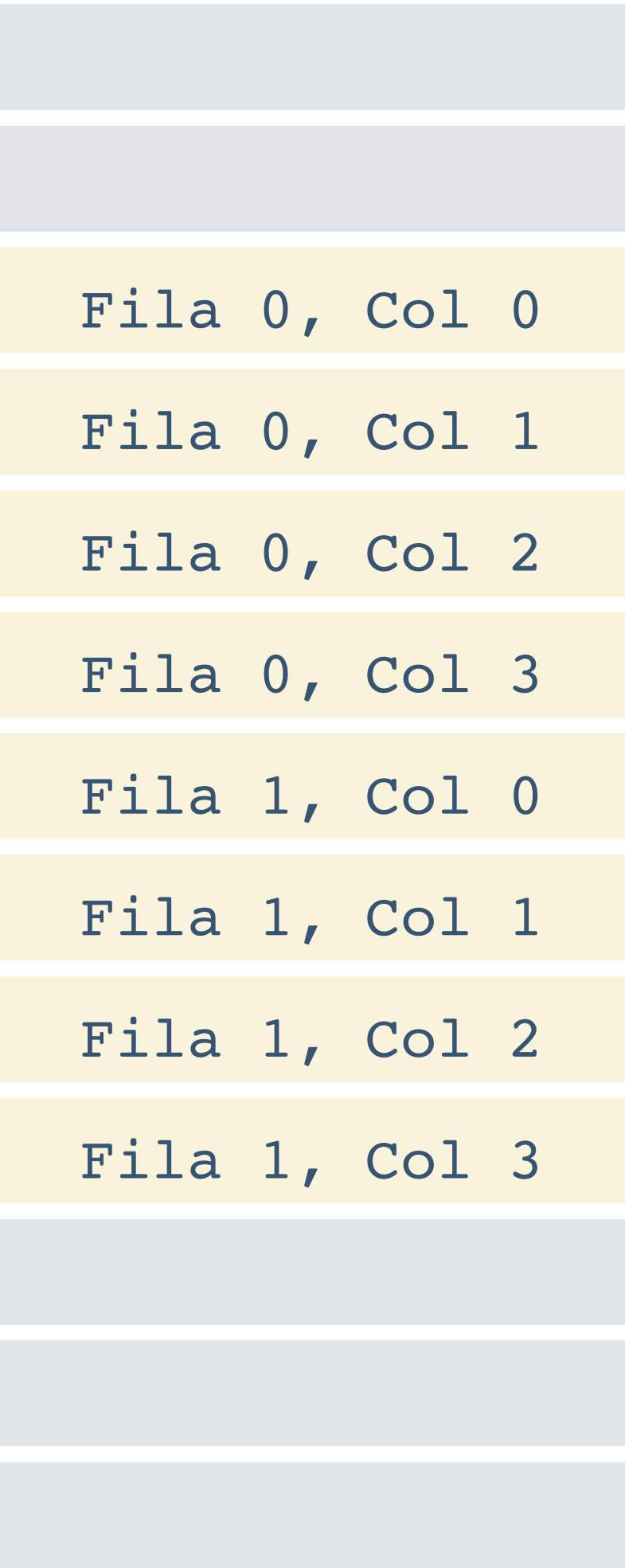
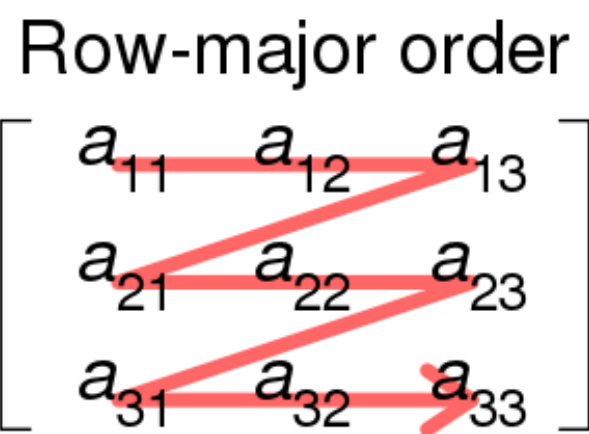
- En llenguatge C, quan definim una matriu:

```
const
  N_FILS := 2;
  N_COLS := 4;
fconst
var
  dades: taula[N_FILS][N_COLS] d'enters;
fvar
```

		Columna			
		0	1	2	3
Fila	0	2	7	5	6
	1	5	12	14	20

- Es reserva espai de memòria:
  - N_FILS * N_COLS * mida de l'element

- I aquest espai s'emmagatzema per files

Memòria de 32 bits

Recorregut eficient de matrius

- A l'hora de recórrer, nosaltres podríem fer:
  - Un recorregut per files:

```
per (i:=0; i<N_FILS; i++)
  per (j:=0; j<N_COLS; j++)
    dades[i][j] := 0;
  fper
fper
```

```
dades[0][0]
dades[0][1]
dades[0][2]
dades[0][3]
dades[1][0]
dades[1][1]
dades[1][2]
dades[1][3]
```

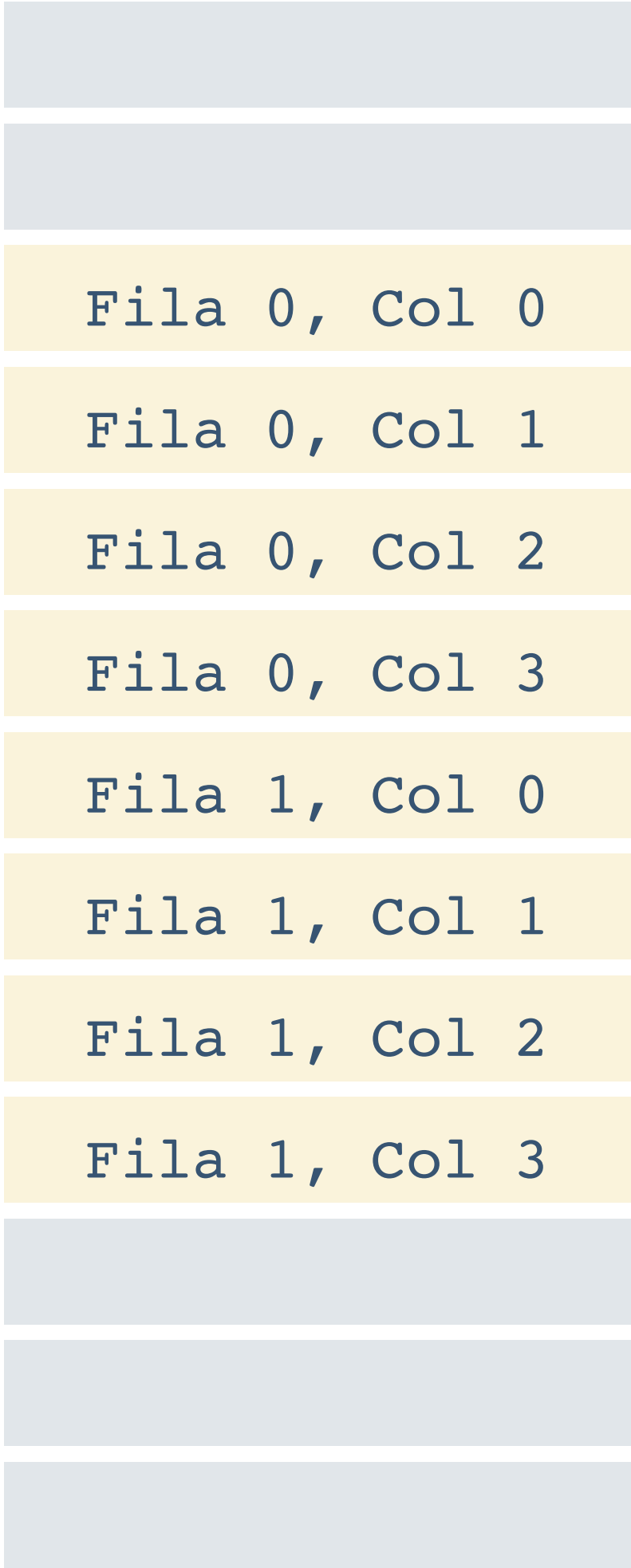
- O un recorregut per columnes

```
per (j:=0; j<N_COLS; j++)
  per (i:=0; i<N_FILS; i++)
    dades[i][j] := 0;
  fper
fper
```

```
dades[0][0]
dades[1][0]
dades[0][1]
dades[1][1]
dades[0][2]
dades[1][2]
dades[0][3]
dades[1][3]
```

- Els dos són correctes, però el recorregut per files és més eficient perquè minimitzem el nombre d'accessos a memòria.

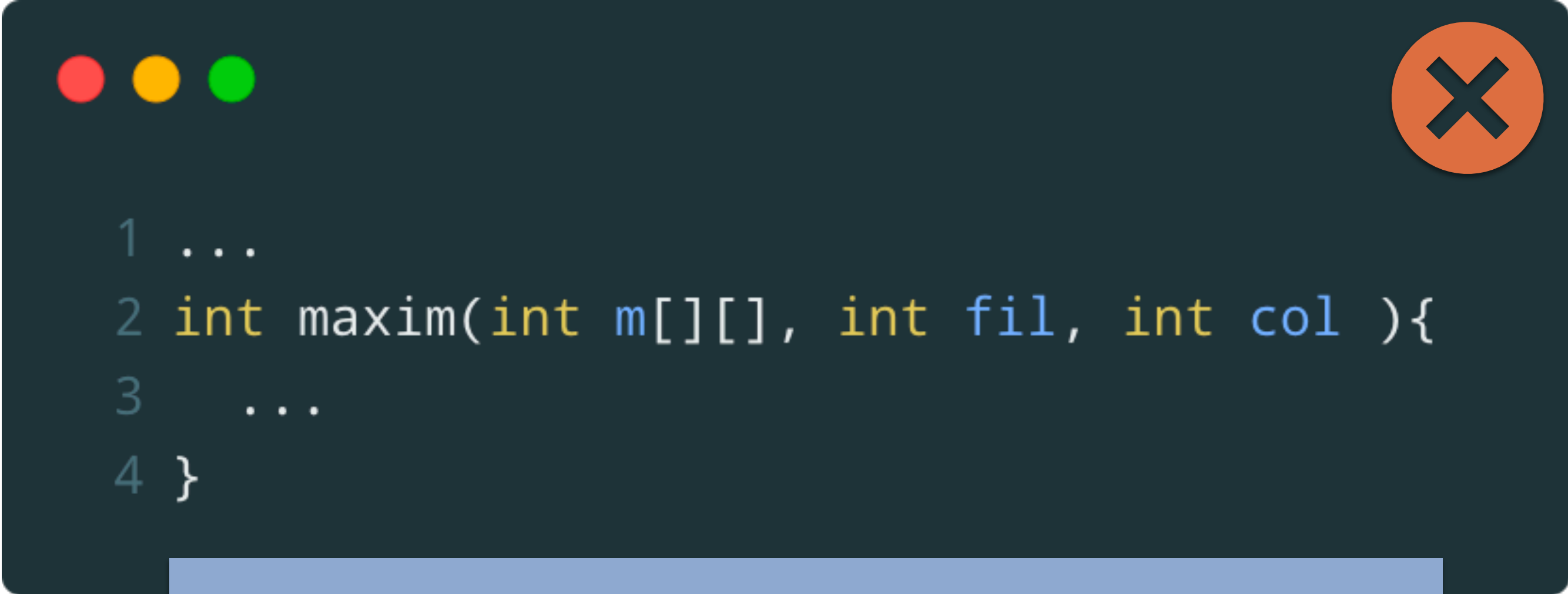
Tècnicament, quan llegim de memòria llegim per blocs, per tant, fent un recorregut per files ja tenim el valor següent en el bloc carregat.

Memòria de 32 bits

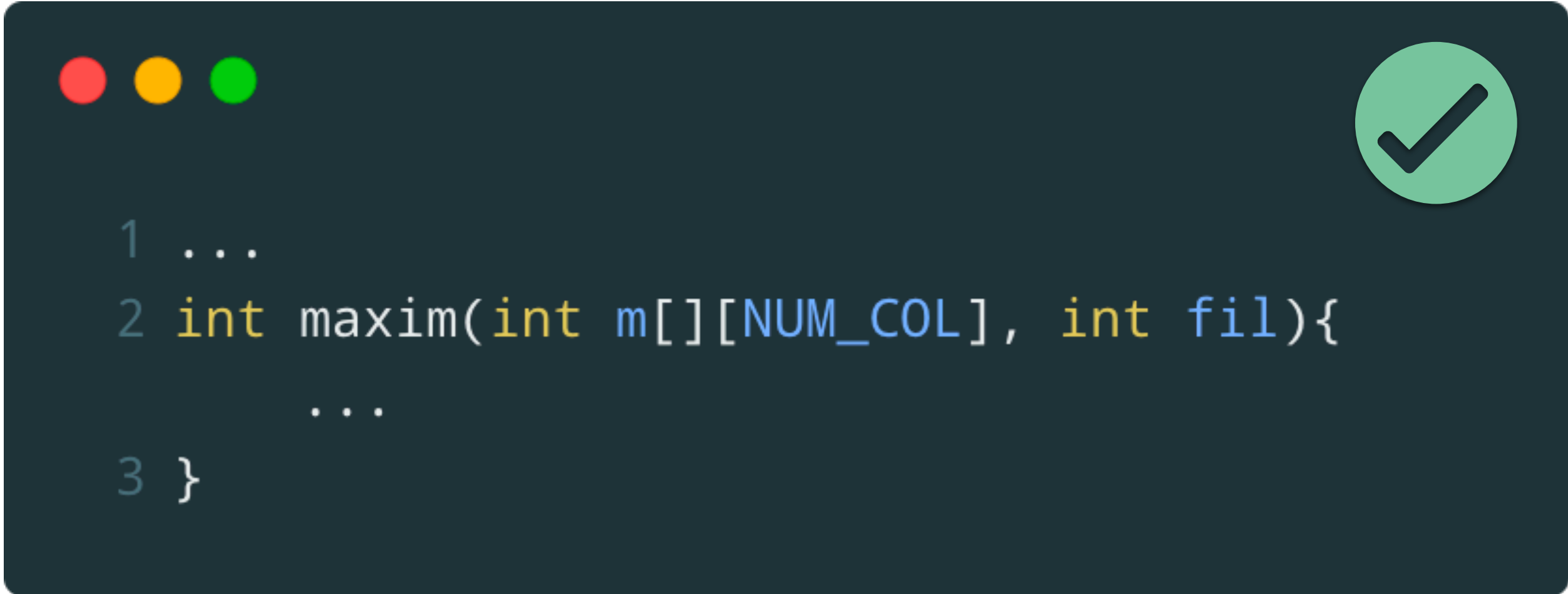
Per què s'ha d'especificar el nombre de columnes quan passes una taula bidimensional per paràmetre?


```
1 ...  
2 int maxim(int m[], int fil, int col ){  
3     ...  
4 }
```

error: array has incomplete element type 'int []'

- Això fa referència a la capçalera de la funció. Quan *cridem* la funció, no s'ha de passar la mida, ni en el cas bidimensional ni en cap altre.

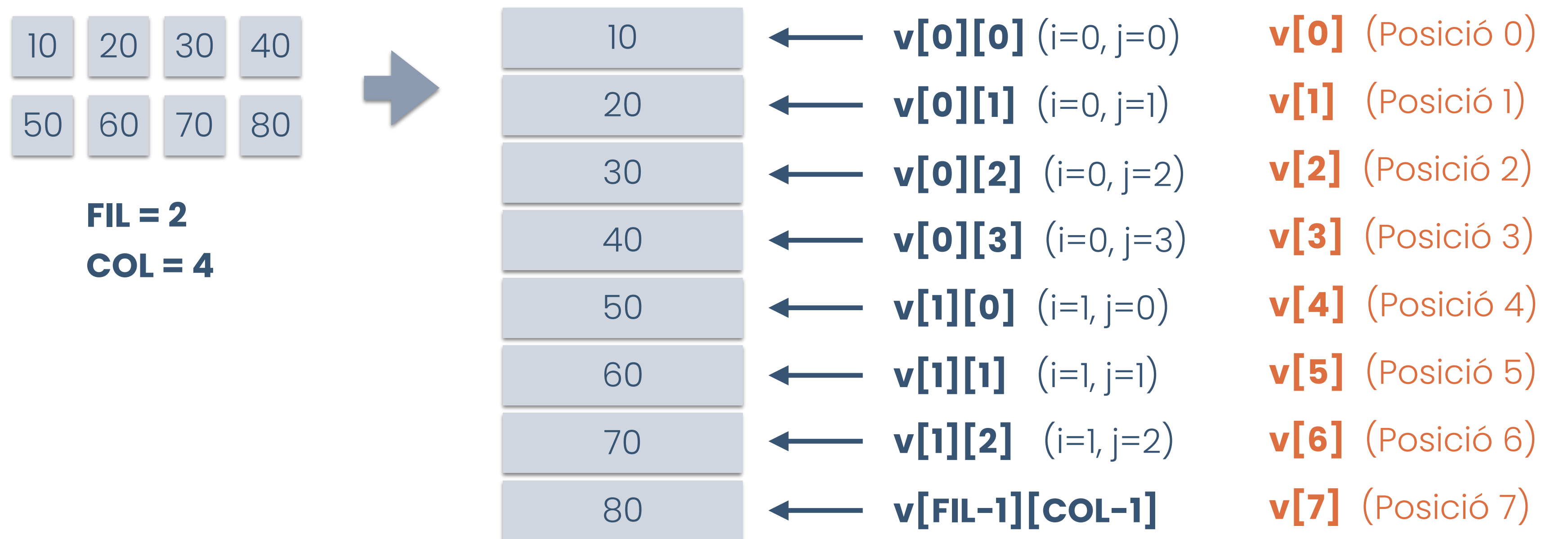


```
1 ...  
2 int maxim(int m[][NUM_COL], int fil){  
3     ...  
4 }
```


Per què s'ha d'especificar el nombre de columnes quan passes una taula bidimensional per paràmetre?

- Acabem de veure com s'emmagatzema una matriu en C.

- Com hi podríem accedir si consideréssim que la nostra matriu és un vector?

v[i][j] → **v[COL*i + j]**

Per fer aquest càlcul, necessitaríem saber quin valor té "COL".
Per tant, el compilador necessita saber-ho també.
Per això hem de especificar com a mínim el nombre de columnes.

Potser algú de vosaltres s'està preguntant...

- "A mi em van dir que si especifico la mida d'un vector a la capçalera d'una funció, el compilador ho ignora". (És cert!)
- És a dir, que aquestes dues declaracions de la funció `processa_taula` són equivalents:

```
int processa_taula (int taula[]) {  
    ...  
}
```

```
int processa_taula (int taula[100]) {  
    ...  
}
```

- Aquestes declaracions no volen dir que la primera serveixi per a qualsevol taula, i la segona serveixi només per a taules de 100 posicions. El "100" és ignorat pel compilador.
- Tanmateix, la segona dimensió **no és ignorada pel compilador**, i l'hem d'incloure obligatòriament per a taules estàtiques de dues dimensions.

```
int processa_taula (int taula[][200]) {  
    ...  
}
```

Això només s'aplica a taules estàtiques (que són les que hem vist fins ara). No aplica a les taules multidimensionals alocatades amb gestió dinàmica de la memòria (que veurem al tema 4)

- Si la taula té tres o més dimensions, també hem d'especificar les dimensions tercera, quarta, etc...

Cadenes: taules de caràcters

Què són?

- No són res més que una taula de caràcters que permeten desar paraules i frases.
- Tenen la particularitat que acaben amb un sentinella (' \0 ') que indica el final de la cadena.
- Cada caràcter ocuparà una posició de la taula, i el sentinella també.

Per què les cadenes han d'acabar amb el caràcter sentinella?

- Per saber on acaba la cadena, ja que no es guarda la longitud de la cadena (per motius d'eficiència)

Què passa si em deixo el caràcter sentinella?

- Les funcions que treballen amb strings, de la llibreria *string.h* no funcionaran, perquè precisament esperen que un string acabi en \0. No en detectarien el final.

Per què ' \0 ' i no qualsevol altre caràcter?

- El caràcter '\0' és "invisible" (non-printable)
- El codi ASCII del caràcter '\0' és 0. Per tant:
  - Ocupa menys
  - En llenguatge màquina, comprovar si una variable és zero és menys costós que comprovar si és un altre valor

He de reservar espai per al caràcter sentinella?

- Òbviament. Un zero també ocupa espai.

REGISTRES I TIPUS D'USUARI

Registres

Recordem la necessitat dels registres

- Fins ara, amb les taules, hem estat capaços d'emmagatzemar diverses variables del mateix tipus. A més, hi accedíem a través de la seva posició (índex).
- A vegades necessitarem emmagatzemar dades de **tipus diferents**
- Com ho hauríem hagut de fer fins ara?

- Per exemple, si vull guardar informació sobre un **llibre**:
  - Títol: taula de caràcters
  - Autor: taula de caràcters
  - Any de publicació: enter

- Puc crear un **registre** "llibre", on cadascuna de les variables en serà un **camp** (o **membre**)

L'accés a un registre es fa usant el nom del camp

Variable de tipus registre que es diu "llibre"

```
algorisme test_registres és
  const
    N := 50;
  fconst
  var
    llibre: registre
      autor: taula[N] de caràcter;
      títol: taula[N] de caràcter;
      any: enter;
    fregistre

  fvar
  inici
    llibre.autor := "J.K. Rowling";
    llibre.títol := "Harry Potter i la Pedra Filosofal";
    llibre.any := 1997;
  falgorisme
```


Tipus d'usuari

Per què volem crear un tipus?

- Què he de fer si necessito guardar informació de més d'un llibre? En l'exemple anterior, hauria de definir una nova variable "llibre2" amb el mateix tipus de camps

```
algorisme test_registres és
  const
    N := 50;
  fconst
  var
    llibre: registre
      autor: taula[N] de caràcter;
      títol: taula[N] de caràcter;
      any: enter;
    fregistre
    llibre2: registre
      autor: taula[N] de caràcter;
      títol: taula[N] de caràcter;
      any: enter;
    fregistre

  fvar
    ...
falgorisme
```


Tipus d'usuari

Per què volem crear un tipus?

- Què he de fer si necessito guardar informació de més d'un llibre? En l'exemple anterior, hauria de definir una nova variable "llibre2" amb el mateix tipus de camps
- Puc definir un nou tipus (**tipus d'usuari**)
- L'objectiu és poder fer crear diverses variables d'aquest nou tipus igual que ho puc fer amb els tipus bàsics:

```
var
  a, b, c: enter;
  c1, c2: caràcter;
  b1, b2: llibre;
fvar
```

Defineixo el
registre llibre dins
la secció "tipus",
abans de
l'algorisme i els
procediments

- Com definir un tipus d'usuari:

```
tipus
  llibre: registre
    autor: taula[N] de caràcter;
    títol: taula[N] de caràcter;
    any: enter;
fregistre

ftipus
...
algorisme testllibres és
  var
    b1, b2: llibre;
  fvar
...
```

Després puc declarar tantes variables
d'aquest tipus com vulgui

Sobre els noms dels tipus

- Una confusió freqüent quan es comencen a fer servir tipus és no saber distingir el tipus de la variable:

```
tipus
  llibre: registre
        autor: taula[N] de caràcter;
        títol: taula[N] de caràcter;
        any: enter;
fregistre

ftipus
...
algorisme testllibres és
  var
    b1, b2: llibre;
  fvar
...

```

La paraula **llibre** és el nom del tipus

b1 i b2 fan referència a les variables de tipus **llibre**

- Ho sabeu distingir? Digues quina de les dues maneres és la correcta per accedir al camp `any` del llibre:
  - a) `b1.any := 1999;`
  - b) `llibre.any := 1999;`

- A *Fonaments de Programació I* se us va proposar la nomenclatura `*_t` per distingir els tipus de les variables.
- El sufix `_t` pretén indicar que la paraula fa referència a un **tipus**

```
tipus
  llibre_t: registre
        autor: taula[N] de caràcter;
        títol: taula[N] de caràcter;
        any: enter;
fregistre

ftipus
...
algorisme testllibres és
  var
    llibre: llibre_t;
  fvar
...

```

Variable

Tipus

Sobre els noms dels tipus

- A *Fonaments de Programació I* se us va proposar la nomenclatura `*_t` per distingir els tipus de les variables.
- El sufix `_t` pretén indicar que la paraula fa referència a un **tipus**

```
tipus
  llibre_t: registre
    autor: taula[N] de caràcter;
    títol: taula[N] de caràcter;
    any: enter;
fregistre

ftipus
...
algorisme test_llibres és
  var
    llibre: llibre_t;
  fvar
  ...
```

A diagram with two blue arrows pointing downwards. The first arrow starts from the word 'llibre' in the line 'llibre: llibre_t;' and points to the word 'Variable' in blue. The second arrow starts from the suffix '_t' in 'llibre_t' and points to the word 'Tipus' in teal.

- A aquesta assignatura, podeu trobar noms amb el sufix `_t` o bé els noms de tipus amb la primera lletra en majúscula. (Cosa que innegablement és una influència de la programació en Java)

```
tipus
  Llibre: registre
    autor: taula[N] de caràcter;
    títol: taula[N] de caràcter;
    any: enter;
fregistre

ftipus
...
algorisme test_llibres és
  var
    llibre: Llibre;
  fvar
  ...
```

A diagram with two teal arrows pointing downwards. The first arrow starts from the word 'llibre' in the line 'llibre: Llibre;' and points to the word 'Variable' in blue. The second arrow starts from the word 'Llibre' in the same line and points to the word 'Tipus' in teal.

- Heu de procurar entendre la diferència entre el tipus i les seves variables independentment dels noms, però usar una d'aquestes dues convencions us pot ajudar al començament.

Tipus d'usuari

Accés als registres

- Als registres s'hi accedeix amb el punt '.' i el nom del seu camp, no per cap índex. Es tracten com a variables normals.

...

```
b1.autor := "J.K. Rowling";  
b1.titol := "Harry Potter i la Pedra  
Filosofal";  
b1.any := 1997;
```

```
b2.autor := "J.K. Rowling";  
b2.titol := "Harry Potter i la Cambra  
Secreta";  
b2.any := 1998;
```

...

Tipus d'usuari

Comparacions entre registres

- Tal com passava amb les taules, no podem fer comparacions entre registres.

```
$ No es poden comparar registres
b1 = b2;
b1 < b2;
$ Sí que es poden comparar els seus camps
(si són tipus simples)
iguals := b1.any == b2.any;
```

- Per fer comparacions haurem de crear procediments

El motiu pel qual no podem comparar registres és el mateix pel qual no podem comparar taules?

- No, no és el mateix motiu.
- En les taules, es pot fer servir l'operador "==", simplement el que passa és que en compara les adreces de memòria, i no ens serveix per a comparar-ne continguts
- En canvi, als registres, l'operador "==" no està definit segons l'estàndard de C. Això és perquè:
  - Els registres s'emmagatzemen a memòria deixant "forats" entre els camps. Per tant, una comparació de tots els continguts de la memòria podria donar resultats diferents fins i tot amb dos registres que tenen els mateixos camps i els mateixos valors.
  - Per aquest motiu, es va decidir no implementar els operadors de comparació amb registres.

Tipus d'usuari

Comparacions entre registres

- Tal com passava amb les taules, **no podem fer comparacions entre registres**.

```
$ No es poden comparar registres
b1 = b2;
b1 < b2;
$ Sí que es poden comparar els seus camps
(si són tipus simples)
iguals := b1.any == b2.any;
```

- Per fer comparacions haurem de crear procediments

Assignacions entre registres

- En canvi, al contrari de les taules, **sí que es poden assignar registres**, i se'n copien els continguts dels seus camps.

```
$ Sí que es poden assignar registres
b1 := b2;
$ Òbviament també es pot fer de manera
manual, camp a camp
b1.any := b2.any;
```

Taules de registres

Com guardo molta informació?

- De la mateixa manera que es pot crear una taula d'enters, reals..., podem crear una taula del nostre tipus de registres:

```
tipus
    llibre_t: registre
        autor: taula[N] de caràcter;
        títol: taula[N] de caràcter;
        any: enter;
    fregistre

ftipus

...

const
    NUM_LLIB := 7;
fconst

var
    saga: taula[NUM_LLIB] de llibre_t;
fvar

...
```

```
...
inici

    saga[0].autor := "J.K. Rowling";
    saga[0].titol := "Harry Potter i la Pedra
Filosofal";
    saga[0].any := 1997;

    saga[1].autor := "J.K. Rowling";
    saga[1].titol := "Harry Potter i la Cambra
Secreta";
    saga[1].any := 1998;
...
```


Exercicis

1. **Saber si hi ha un zero** (nivell: molt fàcil)

Donada una taula d'enters de 100 posicions, que pressuposarem que la podem omplir de contingut amb la crida de l'acció `omplir_taula(t: taula d'enter)`, escriure un codi que determini si a la taula hi ha algun zero, i n'imprimeixi per pantalla aquest resultat.

2. **En una seqüència, comptar enters** (nivell: molt fàcil)

En una seqüència d'enters positius llegida de teclat, acabada en `-1`, escriure un programa que compti quants nombres parells ens han introduït

3. **(Amb taules) Xifres repetides** (nivell: normal)

Escriure un programa que demani un nombre a l'usuari i imprimeixi un missatge dient si aquest té xifres repetides o no. Per exemple, 1234 no té xifres repetides, en canvi 1232 sí.

Compte que el nombre que t'introdueix l'usuari és un nombre enter, no pas una taula!

4. **Xifres repetides (versió 2)** (nivell: normal)

Modifica el programa anterior de manera que, a més de dir si el nombre té xifres repetides, et digui **quines** són aquestes xifres. A més, fes que el teu programa només et digui cada xifra que es repeteix una sola vegada.

E.g. amb el número 12342424, hauria de dir:

"La xifra 2 està repetida"

"La xifra 4 està repetida" (un sol cop cadascuna)

5. **Valors no repetits** (nivell: una miiiica més alt)

Donada una seqüència de nombres introduïda per l'usuari i finalitzada amb un `-1`, guarda el valors en una taula, però sense duplicats.

Per exemple, si l'entrada és:

4 52 99 21 6 3 99 4 2 -1 ,

La taula hauria de guardar:

4 52 99 21 6 3 2.